

BÖLÜM 9

9:9,10,11'inci bölümlerin konusu kendine özgüdür: İsrail'in tanrısal kurtuluş tasarısında önemi ve yeri. Burada geliştirilen konular mektubun özyapısından ayrı gibi görünmekteyse de, tanrısal kurtarma eyleminin İbrahim'e, onun seçiminde kendisine açıklandığına bakıldığında, halkının da kurtuluş yöntemi dışında bırakılmadığı anlaşılabilir. İsa Mesih'in bir kuyu başında Samiriyeli kadına açıkladığı gerçek bunu kanıtlar: "Çünkü kurtuluş Yahudiler'den gelir" (Yuhanna 4:22b). Yazar Pavlos'un Saul adını taşıyan her yanda bilinen aşırı dinciliği ve Mesih'e bağlanışından önce katı bir Yahudi biçimcisi olduğu da göz önünde tutulsun. Bu yüzden 'İsrail' konusu daima canlılıktadır, kenara itilemeyen tez.. Tarihin her döneminde tanrıbilimcileri uğraştırdı bu, hem de uğraştıracak. Yazar ilk sekiz bölümün belirli yerlerinde konuya eğilmekten çekinmedi (bkz. 1:2,16; 2:9,17,29; 3:21; bölüm 4 ve ardından önümüzdeki üç bölüm).

Şimdi yazar Pavlos'un derin kanışı, İncil'in (Sevinç Getirici Haber) Eski Antlaşma'nın devamı olduğudur. İsrail tanrısal kurtarma yönteminin öz konusu ve doruğudur; İsrail İsa Mesih inancına bir sokulma değildir. İsrail'in Sevinç Getirici Haber'e iman etmemesi, tersine onu tepmesi Tanrı tasarılarına karşı en acıklı çıkış ve başkaldırıdır (bkz. Yuhanna 1:11). Tanrı'nın vaatleri peygamberlerinin ağızından kaleminden İsrail'e verildi. İsrail'in tanrısal vaatlerdeki yeri yetkisi nedir? Tanrı vadinin İsrail'e verilmişken uluslar tarafından benimsenmesi ne anlam taşıyabilir? Bunlar tanrıbilimcileri uğraştıragelen sorulardır. Yazar şu sonuçlara değiniyor:

1. Tanrı Sözü boşa çıkmamıştır (9:6a).
2. İsrail'in imansızlığı tanrısal vaadi boşa çıkarmadı (9:6b) çünkü,
  - a. Tanrı tüm İsrail'in kurtulacağını vaat etmedi.
  - b. İmansızlığın kaynağı İsrail'in kendisidir.
  - c. Tanrı'nın İsrail'le ilgili vaatleri şu ana dek gerçekleşmektedir.
  - ç. Tanrı'nın İsrail'e vaatleri geri alınmamıştır, Onlar her vakit geçerlidir.
  - d. Bu yüklü bölümler uluslardan gelen inanlılara bir uyarı ve çağrıdır.

Konuyu genişleterek İsrail halkını hor görmeyin, onların kurtuluşu için dua edin, didinin demektedir yazar. Sevinç Getirici Haber ilkin Yahudiler'e doğrultuldu, ardından da uluslara. Tanrı'nın sunusu ve onu içeren haber bütün insanlar doğrultusunda imanla karşılanırsa etkinliğini bütünler. Tanrısal koşul bu.. Kayra, imanla yoğrulmazsa günahlıyı o parlak sonuca iletmeyecek. Tanrı'nın kayrası İsrail'e uzatıldı, ama Yahudi halkı Tanrı sunusuna imansızlık tepkisi gösterdi "Sevinç Getirici Haber onlara olduğu gibi bize de bildirildi. Ne var ki, işittikleri söz onlara yaramadı. Çünkü işitenlerin içinde imanla kaynaşmadı." (İbraniler 4:2). İbraniler yazısını kaleme alan, konuyu geliştirerek şu yüreklendirme sözüyle imanı işlerliğe getirmeyi kovalıyor: "Çünkü Tanrı'nın Sözü diridir, etkindir. İki ağızlı her kılıçtan daha keskindir. Can ile ruhun ayrıldığı yere dek –eklemlere iliklere dek– delip böler, yüreğin düşüncelerini tasarılarını eleştirir" (İbraniler 4:12).

Dokuzuncu bölümün özetlenmesi

1. Pavlos'un imansız yurttaşları için feryadı (9:1-5)
2. İnanlı İsraililer seçilmişlerdir. Her Yahudi gerçek İsraili değil. Tanrı'nın egemen bir seçim yöntemi vardır (9:6-29).
3. Hayret uyandıran gelişim: Tanrı'yı ve ondan kaynaklanan doğruluğu aramayan uluslar imanla doğru sayılıyor. Buna karşı Tanrı'yı ve doğruluğu kovalayan Yahudiler iman konusunda çelmeleniyor (9:30-33).

Dikkat edilirse sekizinci bölümün noktalanmasıyla dokuzuncu bölümün başlangıcı arasında bir bağlantı yoktur. Gerçi, her iki parça genel konunun birer tezidir; ama bu dönüşümde yazar Pavlos kafaları kurcalayan başka bir konuya aktarıyor okuyucuyu: İsrail sorunu. Mesih bağlılarını doğaüstü kayra ve bağış bolluğuyla kutlayan Tanrı'nın başlangıçta seçtiği ve kendisine çağırdığı halka ilişkin tasarıları ne olabilir? O'nun bunca vaadi nerede kalıyor? Sözü boşa mı çıktı yoksa?

Bu türden sorular bir Yahudi olan Pavlos'u derinden uğraştırıyor. Üstelemelerle yüreğindeki en belirgin derdi açığa vuruyor. Tanrı'nın böylesi görkemli sunusunu İsrail nasıl olur da teper? Üzüntüsü acısı son bulmuyor. Hem de Kutsal Ruh'un aydınlattığı vicdanı onunla birlikte tanıklık ediyor. Vicdan (*syneidisis*) mektubun üç yerinde konuya alınır (2:15; 9:1; 13:5). Bu sözün anlamı: *bileşik bilgi*. İncil'de vicdanın yetkisi aktöresel (etik) yasanın yetkisi olarak belirtilir. Özgürlükte işleyen vicdan doğru olanın uygulanmasını buyurur. Vicdan, kişisel-diri Tanrı'nın varlığına etkin tanıktır. Vicdan, Tanrı'nın kutsallığını anımsatır, kişisel eylemlerin bu kutsallığa bağımlılığını buyurur. Vicdan yasalar düzenlemez, bireye aktöresel yasalara boyun eğmenin gereğini bildirir. Bu işlerlik ve yetkinlik yeniden doğanın içinde doğru olan yöntemi gösterir. Vicdan herkeste vardır. Ama günah tutsaklığında ezilenin vicdan sesini susturması güç sayılamaz. Dile girmiş bazı kullanımların doğruluğu düşünülemez: Vicdansız, vicdansızlık gibi. Vicdan sesinin kısıtılması böyle anlatılmış. Bireyin varlığındaki vicdanı bükerek kendisini dürten yolsuzlukları işleyebilmesi kişisel özgürlüğü saptırmanın belirtilerindedir. Bireyin sorması zorunludur: Vicdanımın ince sesini kaç kez kısıturdum? Bencil kovalayışıma kaç kez boyun eğdim? Çıkarım yararına vicdanımı kaç kez büküm, vb? Vicdanı sağlıklı işlerliğe sadece Mesih'in sağladığı yeniden doğuş getirebilir.

Pavlos kendi halkına ilişkin bastırıcı, iç dünyasını sarsan kaygısını dile getirirken aşırı bir anlatım düzenlemesine başvuruyor (9:1-3). Mesih bağlısının yitik canlar için çektiği acıyı –özellikle kendi halkı için– böylelikle dile getiriyor. İsa Mesih günahlıya öylesi acı ki, herkes için haçta kanını döktü, canını sundu. Mesih'e iman edip kurtulanan günahlılar doğrultusunda taşıdığı yük, çektiği acı ne denli etkileyici olmalı! Yazar düşündürücü bir aşırılığa gidiyor (bkz. 9:3). Böylesi bir hüznü düşünceyi bir anda Musa'ya götürüyor (bkz. Mısır'dan Çıkış 32). İsraililer Sina çölünde, kendilerini Mısır köleliğinden özgürlüğe kavuşturan YAHWEH'yi bırakıp çattıkları altın buzağıya tapınca RAB öylesi öfkelenmişti ki, tümünü birden mahvetmek istedi. O anda Musa araya girdi, en içtenlikle yakarıyla Tanrı'ya yalvardı. Bunu yaparken Tanrı'nın bu akılsız halkı bağışlamasını diledi. Yok, bağışlamayacaksa Musa'nın kendi adını

kitabından silmesini RAB'ten dileyecek kadar aşırılığa kaçtı. En sonunda Tanrı sınırsız kayrasıyla laneti kaldırdı. Şimdi de Pavlos atası Musa'nın özverili dileğiyle dua etmekte, Tanrı'ya yakarmakta.

Daha önce Tanrı'nın inanlılara sınırsız sevgisini duygusallıkla tanıtmıştı o (8:31-39). Tanrı dolup taşan sevgisini uluslara gösterdi. Ya Tanrı'nın İsrail'i ilgilendiren vaatleri nerede kalıyor? Tanrı bunların tümüne sünger mi geçirdi? Yahudiler Pavlos'un kardeşidir, soydaşdır. Tarihleri boyunca Tanrı'dan kutluluk ardına kutluluk alan bu halk (9:4,5) şimdi dışta mı bırakılacak? İsrail halkının Tanrı karşısında yürek burkucu davranışı, kendi soylarından gelen Rab İsa Mesih'i yadsımakla doruğa çıktı (9:30-10:21). Pavlos iman etmeyen Yahudiler'in tümüne sesleniyor, onlar doğrultusunda çalkantılı duygularını bağıra bağıra dile getiriyor (bkz. Yuhanna 1:11; 5:43; 10:25; I.Selanikliler 2:14-16).

Egemen Tanrı düşük insanı kötü eylemlerine yönlendirir. Günaha tutsak bireyin derininde yuvalanan hırs, kin, haset Tanrı'nın egemen yönetiminde sorunu sonuna vardırıan araç kılınır. Ademoğlunun düşüklüğü O'nun öngördüğü amaca hizmet eder. Varlığını düşüklüğe teslim eden birey eyleminin sonucunu kestiremez; kuşkusuz onun kötülüğü Tanrı'nın zaman mekân ötesi tasarısındaki sonucu doğurur. Her kararı kesin olan Tanrı'nın istemi kötülüklerin her birini hak ve adaletli sonucuna getirmektir. Egemen olan, ölümlü insan değil, sona ilişkin gelişimi şimdiden karara bağlayan Tanrı'dır (bkz. Yaratılış 50:20; Mezmur 76:10; Yeşaya 10:5; Habercilerin İşleri 4:27.28). Egemen Tanrı Firavun'un özgür isteğini bozmadı. Tanrı bu katı yürekli, düşük kralın beyindeki kötülüğü önleme mekanizmasını kullanmadı. Önleseydi, Firavun'un bozuk isteğine müdahale etmiş olurdu. Önlemedi; böylece Firavun katı yürekli, kötülüğü kovalayıcı tutumunu artık dönüş olanağı kalmayan noktaya dek sürdürdü, en sonunda düşük eylemine yaraşan cezayı hak etti; böylece Tanrı yücelendi. Egemen Tanrı'nın kutsallığı ve adaleti O'nun lütfuna öncüdür. Bu çetin parçada dikkati çeken gerçek tam budur.

Yazar'ın, İsraililer'e ilişkin sıraladığı yetkiler gerçekten çarpıcıdır. Böylesi bol yetki Tanrı'nın kendileriyle antlaşma kurduğu halkla ilgilidir. Bu sağlayışların parlak doruğu, *'beden açısından Mesih'in onlardan gelmesidir.'* Bu, İsa'nın insansal görünümüdür. Pavlos bu Mesih'in *'sonsuz çağlar boyu kutlu olan tanrısal'* kişiliğini de hemen anımsatıyor. Burada İsa Mesih'in sonsuzlar sonsuzu Tanrı olduğu vurgulanmakta (9:5; bkz. Yuhanna 1:18; 20:28; I.Yuhanna 5:20; Koloseliler 1:15-19; İbraniler 1:8; I.Timoteos 1:17; Titos 2:13). Bu içerikli kesimde yazar, Mesih'in İsrail halkı ilişkisinde Tanrı'ya özgü özelliğini vurgularken, O'na sunduğu kutluluk ilahisi her açıdan dikkate değer. Belirtilen yerlerin tümü İsa Mesih'in Tanrı Oğlu, Tanrı olduğunu vurgular. Kutsal Kitap'ın, Kutsal Ruh'un bu öğretisi ön sırada saldırıyla karşılaşan gerçektir. İsa Mesih'in temel özelliğini açıklayan bu eşsiz niteliği iblisin hiç hazmedemediği tanrısal öğretilerdir. Kutsal Söz baştan sona Mesih'in Tanrı'yla bir ve eşit olduğunu belirtir. Bu gerçeği yok etmeye çalışanların oyunları pek çoktur. Ne var ki, Kutsal Kitap'ın belirttiği gerçeği ortadan kaldırmamanın olanağı yoktur. Bu doğrultuda Kutsal Kitap'ı yok etmek, Mesih İsa'nın Tanrı olduğunu yalanlamaya biricik çözüm olabilir. Buysa olanaksızdır.

Pavlos'un İsrail halkı için duyduğu derin kaygıya, çektiği üzüntüye baktığımızda Rab İsa Mesih'in aynı erek doğrultusunda taşıdığı acıyı anımsarız (bkz. Matta 23:37; Luka 13:34-35). Tanrı bilgisinin her bir yöntemini duyan ve öğrenen İsrail halkı nasıl oldu da O'nun Mesih'ine böylesi sertlikle direndi, O'nu yadsıdı? Tanrıbilimin güç kavranılabilen gizemlerinden biridir bu (bkz. 9:4,5). Gerçekte Tanrı Eski Antlaşma'da İsrail'in Mesih'i yadsıyacağını bildirmişti (bkz. Yeşaya 53:3,10; Mezmur 22:6-7; Zekarya 12:10; Luka 10:33-34; 18:31-33; Yuhanna 1:10-11; Vahiy 1:7). Ve peygamberlik sözü aynen yerini buldu.

İsrail'in Mesih'i yadsıyışı Tanrı Sözü'nü boşa çıkarmıyor, "İsrail soyundan gelenlerin tümü İsraili sayılmaz" (9:6) diye yazılıyor. Tanrı ailesinin üyesi olma soya sopa, ırka-ulusa, dine-töreye, hac seferlerinde birleşmeye bağlı değildir. Egemen Tanrı'nın ön bilgisi ve seçimi uyarınca kayrasal kurtuluşun imanla kabulüdür. Etkinliği olan yeterlilik, imanla doğru kılınarak (1:17) Tanrı ailesine giriş yetkisine kavuşmaktır (9:11-16; bkz. Efesoslular 1:4,5,9,11; Koloseliler 3:12; II.Selanikliler 2:13). Bu parlak aşamaya gelmeyi bilemeyen pek çok İsraili Tanrı hükümrancılığının dışında kalmış ve kalmaktadır. Tanrı'nın egemen düzenlemesinde uluslar kuşağından biz günahlıları seçmesi bu gelişimle bağlantılıdır. Tanrı İbrahim'in soyunu evrensel tasarısından dışlamadı. İbrahim'in soyundan olup iman eden bazı İsraililer'i hükümrancılığına aldı (9:6-13; bkz. Galatyalılar 6:16). Bunların yanı sıra egemen isteğiyle uluslara uzandı, aralarından hükümrancılığına girenleri seçti (9:26). İsraililer'den 'ancak bir azınlık' (9:24,27-29) kurtuldu, geriye kalanlarsa imansızlıkta katılaşıp tanrısal kayranın dışında kaldı. (9:14-23) ayetler Tanrı'nın egemenliğiyle ilgili aydınlatıcı bir kesimdir. 9:16. ayette belirtilen gerçeğe dikkat edilsin. Az önce anlatıldığı gibi Tanrı bu ilişkide Mısır'ın zalim Firavun'unu da örnek yapıyor (9:17). *Mısır'dan Çıkış 9:16*'ya giderek orada gördüğümüz çarpıcı bir olaya çeviriyor dikkatimizi yazar. Sert yürekli Firavun tövbe bilmez direnişiyle düpedüz Tanrı'nın egemenliğine, sarsılmayan güçlülüğüne tanıklık etmekteydi (9:22,23; Efesoslular 3:9-11). Tanrı kutsallığı O'nun baş özelliğidir. Bunu gösterme ve kanıtlama doğrultusunda her eylemi sağduyulu ve anlamlıdır (Mısır'dan Çıkış 4:21; 7:13; 8:15).

Pavlos İsrail'in kurtuluş bulan '*azınlığı*'nı (9:27) konu ederken bununla ilgili peygamberliği Yeşaya'dan aktarıyor (bkz. Yeşaya 1:9; Romalılar 9:29). İsrail adını taşıyan herkes Tanrı'nın katında has İsraili sayılamaz; çünkü bunlar İbrahim'le saptamış olduğu iman ilkesi uyarınca yaşamıyor, ne de bu yolda İbrahim'in Tanrı'sına tapınıyor (bkz. Yaratılış 16:6). İbrahim'in Hacer'den doğan oğlu İsmail Tanrı antlaşmasının dışındadır; Çünkü İsmail ve soyu Tanrı'ya bu ilişkide bağlanmıyor, bu doğrultuda O'na hizmet sunmuyor. Başkalaştırılmış bir şeriat yoluyla kendi yararlılığını kovalıyor. İbrahim Keturah adlı bir kadınla da evlendi (bkz. Yaratılış 25:1), ondan da soy edindi. Tıpkı İsmail'in soyu gibi Keturah'dan doğanlar da Tanrı'nın antlaşmasına alınmadı.

İbrahim tüm servetini İshak'a verdi (bkz. Yaratılış 25:5; 24:34-35). İbrahim'le eşi Sarah'ın yaşamı-imanı ilişkisinde İshak'ın yeri kendine özgüdür; çünkü İshak Tanrı'nın tasarısı ve seçimi uyarınca doğdu (bkz. Yeremya 15:4-6). İshak Tanrı'yla İbrahim arasındaki antlaşmanın çocuğudur (bkz. Yaratılış 17:1-4,19,21); İshak'ın soyundan gelecek olan (bkz. Yaratılış. 3:15) Oğul aracılığıyla şeytanın başı ezilecek, böylece yeryüzünün bütün aileleri İbrahim'in soyundan kutluluk bulacak (bkz.

Yaratılış. 12:2,3; 18:10,14,18; 21:21:12; 22:17-18; 26:4-5; 28:14; Habercilerin İşleri 3:25,26; Galatyalılar 3:8).

Pavlos'un tezi, ulusal İsrail'in içinde onlardan ön sıraya geçen ruhsal bir İsrail bulunduğudur (bkz. 6:16). Bu içerikli ayette yeni yaratık olma kuralı uyarınca, Tanrı'ya tapınan soydan İsrail ve Tanrı'nın uluslardan oluşan İsrail'i (imanla doğru kılınanlar) tanıtılmakta. İbrahim'in çocukları gerçek İsrail, tıpkı İbrahim'in iman ilkesi uyarınca ataları gibi doğru kılınanlar.. Bunların yanı sıra aynı ilkeye uyarlıkla tanrısız uluslardan, imanları nedeniyle doğru kılınıp Tanrı evlatlığına seçilenler.. Konuya alınan iki sınıf dışında hiç kimse İbrahim'e 'atam' diyemez. İbrahim 'iman' adamıydı, dinsel törecilik ve biçimcilik babası değil! (bkz. 9:7-10,11-13).

Bu dönemde yazar İbrahim'in soyuna, iki kuşak ileriye çeviriyor dikkati (9:10-13). İshak'la Rebeka'nın oğulları Esav'la Yakup. Çocuklar daha doğmadan, iyi ya da kötü bir iş işlemeden, Tanrı'nın egemen ereği bir seçim yapıyor, göksel çağrıyla küçüğü –Yakup'u– seçiyor, büyüğü küçüğün gerisinde olacak diyor. Seçimi daha da kesin dille vurgulayarak, "Yakup'u sevdim, Esav'dan nefret ettim" diyor (9:13; bkz. Yaratılış 25:22-26; Malakya 1:2,3). Doğal bireye bu belirleme güç gelebilir ve tanrıbilim ilişkisinde ciddi sorunlar oluşabilir. Tanrı'nın kutsallıkta var olduğu, bizimse kusurlu sınırlı mahzurlu yaratıklar olduğumuz bir an için bile unutulmasın. *Malakya*'nın peygamberlik sözünde geçen 'sevgi' kullanımı 'seçim'le, nefret kullanımıysa 'reddetmek'le ilgilidir. Bunu daha iyi anlayabilmek için *Yasanın Tekrarı 23:7*ye bakınız. Egemen Rab iki kardeşten birini Mesih'e ata olmaya seçti. Öte yandan büyük kardeş Esav'ı dışladı. Bu seçim ilkinin tanrısal yöntemde yetkili yerini açıklar, büyük oğul Esav'ın bunun dışında kaldığını belirtir. Bu seçimin tüm halkla ilgili olmadığı vurgulanmalı. Yani İsraili insan İsraili olması nedeniyle kendiliğinden seçilmiş sayılamaz, ne de bir Edom'lu (Esav'ın soyundan gelen güneydeki bir Arap kesimi) bu yüzden reddedilir. Konuda bir kardeş seviliyor, öbürüyse reddediliyor. Tanrı bu olayla İsrail'e sevgisini kanıtıyor, öte yandan da Edom halkını Mesih'e gelmeye, O'na iman etmeye her an sevgiyle çağırıyor, kapıyı açık bırakıyor (bkz. Markos 3:8).

Yazar Pavlos İsraililer'e Tanrı'ca seçimlerinin hiçbir kişisel-ulusal özelliğe, dinselliğe, başarabildikleri geçerli işlere dayanmadığını vurguluyor. Bu, Tanrı'nın kayradan kaynaklanan egemen seçimidir diyor. Evet Tanrı İsrail'i kendine halk yaptı. Yineleyelim; bu her İsraili'nin Tanrı katında doğru sayıldığı anlamını taşımaz. Pavlos bu yerde Tanrı'nın belirli bir halkı nasıl sevdiğine ve onu seçtiğine işaret ediyor. Yazar, İsmail'le İshak arasındaki ayrımı vurgulasaydı bu daha da iyi anlaşılabilirdi. Her ikisini parlak bir gün bekliyor; birbiriyle sürekli sürtüşmede ve çatışmada olan İsrail ile İsmail toplulukları Mesih'in hükümrانlığında O'nun uyruğu ve bağlısı olacak (bkz. Galatyalılar 4:21-31; Filippililer 2:9-11). Ama aynı babadan aynı anadan doğan ikiz oğula değinmekle tanrısal seçimin ve çağrının, öte yandan da reddin ne denli kesin önem taşıdığını belirtiyor. Esav'la Yakup aynı babanın belinden geldi, aynı ananın rahminde yetişti; gelgelelim Tanrı ilkin reddetti, daha sonra doğanıysa onayladı. Tarih boyunca durum hep aynıdır. Bazıları tanrısal kurtarmadan pay alırken, başkaları bundan yoksun kalmakta. Amaç, Tanrı'nın hiçbir insanı başarılarından, mevkiinden, önemliliğinden ötürü çağırmadığı, bunun tersine biz kısıtlı yaratıklarca bilinemeyen, kendisine özgü gizemli bir çağrı uyarınca kurtardığı

bilinsin diyedir. Öyle ki, O'nun katında hiçbir insan soyu soppu, dini, ulusu, geleneğe bağlılığı, sevaplara katkısı, vb. nedenle övünmesin. Tanrı'nın çağrısı salt kendince bilinen seçim kapsamındadır. İnsanın kurtuluşu egemen Tanrı'nın tasarısı ve kararı uyarıncadır (9:7-9).

Yazıda belirtilen tanrısal tasarıya karşı ademoğlunun kafasında itirazlar oluşacak. Yazar soruna sünger çekmiyor; itirazları şöyle özetliyor: Tanrı adaletsizlik mi işliyor? (9:14) Tanrı'nın seçim ve çağrı ereği bireyi bir veya öbür doğrultuda yönlendiriyorsa insanın suçlu çıkarılması kişinin sorumluluğu sayılabilir mi? (9:19) Yazar herhangi bir savunmaya ya da tartışmaya girmiyor. Tanrı'nın dava vekili kesilmiyor. Tersine, Tanrı'nın egemen isteğine sığınıyor (bkz. 11:33-36). Başka konularda görüldüğü gibi zaman mekân ötesinde varlığı ve eylemleri belirlenen Tanrı'nın egemenliği kısıtlı-kusurlu yaratık aklıyla ulaşılabilecek, kesenkes bilinebilecek bir uzantı değildir. Tanrısal bilgelikle insansal bilgi arasındaki sınırı hiçbir yaratık aşamaz. Tanrı'yla ilgili bir gizem dünyası olmasaydı, O'nu kendi düzeyimize, yargılama biçimimize, kafa patlatmamıza indirmiş olurduk. O egemendir, ademoğlu her açıdan ve her yönden kısıtlıdır, bağımlıdır. Herkes bunu bilir.

Vurgulanacak bir gerçek daha var: Tanrı sınırsız kişiliğinin değişmeyen tasarısının ve düşüncesinin her bir ayrıntısını insana anlatmak zorunda değildir (bkz. Yeşaya 40:13-14;55:8-9) Bu tanrısal uslamlama karşısında inatçı üstelemeye O'nun egemen tasarılarına kesin yanıt arayan yaratık küstah sayılmalı. Onlara dalma yetkimiz olmayan tanrısal gizemler denizin kumu gibi boldur. Yazar Tanrı'nın Musa'ya belirgin bir açıklığına da gidiyor (bkz. Mısır'dan Çıkış 33:19). Eski Antlaşma'dan sözü aktarmak yazarın kendi düşüncesini öne sürmesinden çok daha etkindir kuşkusuz. Hiç kimseye Tanrı'nın yargıcı kesilmeye, bu iş nasıl olabilir demeye meydan bırakmıyor O. Filozoflar, düşünürler, tanrıbilimciler çağlar boyunca sorunla boğuştu, her kafadan başka bir düşünce çıktı; ama bu sorun çözülemedi. Tanrı'nın günahlıyı kurtarma, seçme ve çağırma yetkisi her vakit kendi egemen bilgisi ve ereği uyarıncadır. Bireyin çelişkili düşüncelere kaymadan O'nun sunusunu imanla değerlendirip kabul etmesi kendi yararınadır, sağduyu adıdır. "İman dışında Tanrı'ya hoşnut etmek olanaksızdır" (İbraniler 11:6).

Bu kez yazar konuyu İsrail'e baskılar uygulayan Firavun'a aktarıyor. Tanrı Esav'ı çağırmadı, onu kendi düşük haline bıraktı. Bunun gibi Firavun'u da çağırmadı, onu kendi zalim haline bıraktı (9:17; bkz. Mısır'dan Çıkış 9:6). Egemen Tanrı biz insanlarca kavranamayan eylemlerinin kökenini, nedenini, öncesini-sonrasını açıklamaya çalışmaz, kararlarını savunmaya yükümlü tutulması da sağduyuya sığmaz. Böyle bir durumda yaratıklarına hesap vermesi gelmez mi akla? (9:20). Burada kıt insan kavramına meydan okuma O'nun insana karşı üstün gücünden kaynaklanmaz. Elbette O, insandan daha güçlüdür; ama burada konu edilen üstünlük O'nun aktöresel (etik) üstünlüğüdür. Aktöresel yetkinliği kesin olan Tanrı'nın yersiz bir karar vermesi düşünülebilir mi hiç? Tanrı'nın tartışma kaldırmaz üstünlüğü kararlarının daima doğru ve kutsal olduğundandır. Kusurlu ademoğlu ezeli-ebedi gerçekle nasıl yarışabilir? Yüce Tanrı'nın egemen kararları bir kişiyi bol kutlulukla bezer, başkasınıysa kutluluğundan keser. Bazılarına kutluluklarının bolluğunu sağlar, başkalarınınysa daha azını (9:21; bkz. Matta 20:12-15). Tanrı'nın kayrası-iyiliği insandan insana değişebilir (3:1,2; bkz. Yuhanna 15:16; Habercilerin İşleri 9:15).

Tanrı yargılarını, kararlarını hiçbir zaman insanla tartışmaz, hiç kimseye danışmaz (9:22-25; bkz. Matta 11:21). Tanrı'ya, O'nun kişiliğine ve eylemlerine ilişkin bu nasıl olabilir, niçin böyledir, neden şöyle değil de öyledir türünden sorularla yaklaşmak düpedüz O'nun yargıcı kesilmeye özenmektir, bu ataklık tanrısal egemenliğe karşı çıkıştır.

Tanrı'ya niçin şunları seçersin de öbürleri kurtarmazsın ya da başkalarını neden seçmezsin türünden sorular doğrultmak, bireyin kendi durumuna yan çizdiğini, kurtulmaya isteği olmadığını gösterir. O'nun seçimi çağrısı ereği kesindir; hiçbir insan başarısının sonucu değildir, salt kayrasal iyiliğiyle uyumdadır. Günahla ağır insanlardan bazı günahlıları kurtuluşa seçmesi egemen sevgisinin göstergesidir. Günahlı bireyin egemenlikle ilgili sorunlara saptanacak yerde kendisine uzatılan çağrıyı değerlendirmesi, kurtuluş kuyularından bollukla sulanması şüphe bulutlarını dağıtır, yerine meltemleri estirir.

Bu dönemde Firavun'un iç dünyasını, direnişini incelemek egemen Tanrı'nın günahlı bir yaşamda etkilediği sonucu kavramaya yardımcı olabilir: Tanrı Musa'yı Firavun'a gönderdiğinde, "Halkımı bırak gitsin" dedi. Firavun kesinlikle en saygısız yanıtı verdi: "RAB kim oluyor ki?" (bkz. Mısır'dan Çıkış 5:1,2;6:29). Dünya sahnesinde belirip sönen zalimlerin, diktatörlerin tutumu hep odur (bkz. Mısır'dan Çıkış 4:21;7:3-4). Egemen RAB eninde sonunda en sert yürekler üzerinde de egemendir. Tanrı ne dedi bu baskıcı sömürücüye? (bkz. Mısır'dan Çıkış 9:6). Herkes bu dünyaya akılla kavranamayan, dille anlatılamayan amaca doğar. Firavun gibilerinin hangi amaca doğduğu anlayışlı insana belirgindir. Kutsal Söz bu konuda anlayabilene bir ipucu verir: "Gerçi; insanın gazabı sana hamdeder; gazabın artanını sen bağlarsın" (Mezmun 76:10).

Bu yargı başka zalim bir imparator olan Senakerib'le ilgilidir. Diktatörlerin, zorbaların, teröristlerin eylemleri akıbetleri egemen RAB'bin onlardan daha güçlü olan elindedir. Bu Firavun Musa'yla sürtüşmesinin bir noktasında, "Ben günah işledim" dedi (Mısır'dan Çıkış 10:16). Ama içinde daha aynı katı yüreği taşıyordu; tövbesiz, sıkıştırılmış insanın ikrarıydı bu. Böyle bir insanın sert tepkisine bakan kimi suçlar? O'nu mu yoksa egemen Tanrı'yı mı? Firavun olsun başka bir günahlı olsun, tümü Tanrı gerçeğine direnişten, onu tepmekten sorumludur. Bu arada Tanrı'nın sevgisinden kaynaklanan çağrı evrenseldir herkesi içermektedir (bkz. 10:13; Yoel 2:32). Pavlos Eski Antlaşma'dan bir alıntıyla çömlek imalatçısını örnek tutuyor (9:21). O aynı balçıktan iki çeşit çömlek yapar; biri onurlu öbürüyse onursuz kullanım için (bkz. Yeremya. 18:1-11).

Pavlos'un Eski Antlaşma yazısından aktardığı söz (9:15,16) İsrail topluluğunun Tanrı'ya baş kaldırıp putlara eğilmesi ve tapınmasıyla ilgilidir (bkz. Mısır'dan Çıkış 33:19). Tanrı'nın öfkesini getiren o üzücü eylemde Tanrı Musa'ya düşündürücü gerçeğini açıkladı. Şimdi Pavlos bu alıntıyla tanrısal ereği ve belirlemeyi üsteliyor. Tarihin sayfalarında karşılaştığımız bu aydınlatıcı, güçlü yazıların Tanrı esinlemesiyle yazıldığı bilindiğinde, karşımızda insan dehası değil, Tanrı aydınlatması bulunduğu belirgin olur. Yazar Pavlos'un bu ter döktürücü yazısında Tanrı ademoğullarından ayrı, onlardan etkilenmeyen egemen RAB olarak belirmekte. İnsansa O'nun karşısında düşmüş, yozlaşmış, tanrısal yücelikten yoksun

kalmış yitik bir varlık.. İnsanı kurtarmayı üstlenen Tanrı onu arıyor. Sınırsız bilgeliğinden kaynaklanan kurtarma gücüyle akli durduran eylemi gerçekleştiriyor. Bu arada o gizemli perdeye azıcık aralık vererek düşündürücü sonuçlayışının somut bir görünümünü yaratıklarına sunuyor. Yaratan her işini egemen kararı ve ereği uyarınca yapıyor; Firavun'un yüreğini sertleştiriyor (bkz. Mısır'dan Çıkış 7:3,13). Bu Tanrı öte yandan, ona özgürlük hakkını da tanıyor (7:14). Öyle ki, Firavun kendince doğru kararı veriyor, bu arada egemen isteğe ve sınırlamaya uyruklu oluyor. Buna karşı Tanrı onun inadına katlanış gösteriyor, Firavun'un direnişini bir anda yıkmıyor; yargı vakti erişinceye dek (9:22,23; bkz. Hoşea 11:8; 4:17; I.Petros 2:8; Yahuda 4; Matta 25:34,41).

Firavun'un ya da herhangi bir günahlının çalkantılı gidişi kendi iç dünyasının aynasıdır. Bir yandan Firavun'un Musa'ya direnişi, öte yandansa Tanrı ereğinin belirlenişi Tanrı'nın adını yeryüzünde yüceltmekteydi (9:17). Tanrı kendisine tövbeyle, Mesih'e güvenle yaklaşmanın varlığında yücelik bulur, öte yandan da O'nu yadsıyanın içinde yücelenir. Tanrı'nın çağrısı belirgindir: Her yanda herkes tövbe ederek O'na dönsün. Kurtarma sağlayışı belirgindir. O, yüceliğinin zenginliğini böyle açıklar (9:23). Tanrı'nın belirgin çağrısı Yakup'a doğrultuldu (9:12). Yakup'un soyu imansızlıkta diretince aynı çağrı uluslar arasından seçtiklerine uzatıldı (9:24). Bu görkemli seçim eylemi O'nun '*halkı*' olmayan ulusları '*Tanrı'nın halkı*' kılıyor (9:25,26; bkz. Hoşea 2:23;1:10). İsrail oğullarından Mesih'e iman edenleri de '*bir azınlık olarak*' kurtuluşa erdiriyor (9:27,29; bkz. Yeşaya 10:22;23; 1:9). Hepsine Tanrı çocukları olma yetkisini veriyor (9:8,26). Tanrısal tasarının bu ince dokusu önümüze üç gerçeği seriyor:

1. Pavlos'un soydaşı pek çok İsraili'nin imansızlığa saplanması şaşırtıcı bir gelişim sayılamaz. Çünkü sadece bir azınlık kurtulacak denmişti (bkz. Yeşaya 10:32).
2. Bu durumda seçilmiş İsraili azınlık kurtuluyor (bkz. Romalılar 11:3-7).
3. Böylelikle Tanrı kendi halkını tümünden dışarıda bırakmıyor (11:4-5).

Tanrısal yüceliğin zenginliğini (9:23) konuya almak gereklidir. Öncesiz çağları sonsuzları kapsayan bu görkem şöyle kutlanır: "RAB bütün ulusların üstünde yücedir; görkemi göklerin üstündedir. Göklerde ve yeryüzünde olanlara bakmaya ilgi gösteren, yücelerde oturan, Tanrımız RAB gibi kim vardır?" (Mezmun 113:4-6). Yeşaya bu Tanrı'nın beden kuşanışını çarpıcı bir peygamberlik sözüyle önceden bildirir (bkz. 52:10). Aynı gelişimi Yuhanna sevinçle açıklar: "Hepimiz O'nun sınırsız doluluğundan kayra ardına kayra aldık" (Yuhanna 1:16). Tanrı'nın yüceliği ademoğullarına kayra doluluğuyla erişti. Sınırsız Tanrı günahlı insanı sınırsız sevgiyle sevdi ve sever. En parlak özellikleri varlığında taşıyan Tanrı insanlığa Mesih'in kişiliğinde yüceliğini gösterdi (bkz. Yuhanna 17:5). Tanrı'nın bütün eylemleri kendi yüceliği yararınadır. Meleklerin, arıtılan günahlının tapınışı hep O'nun yüceliğindedir. Tanrı'nın yüceliği üçte tek, tekte üç varlığında belirginliğe gelir. Yaratık, ulus, milliyet yücelikleri daha her ne varsa o yüceliğin eteğine dokunamaz. Mesih'in kurtardığı, arıttığı birey bu benzersiz yüceliğin sağladığı tanrısal kutluluklarla donatılır (bkz. I.Korintoslular 1:30). Tanrısal yücelik yeniden doğuşta kurtulan insana gelir, orada konut kurar: "Hiçbir vakit hiç kimse Tanrı'yı görmedi. Baba'nın bağrında olan Tanrı, -biricik Oğul- O bildirdi O'nu" (Yuhanna 1:18).

Bu ve ardından gelen iki bölümde yazar Pavlos çağlar boyu kafaları uğraştıran İsrail konusuna o gizemli perdenin bıraktığı aralıktan yaklaşıyor, herkesin kafasında biçimlenen soruları kendisini aydınlatan ışık oranında yanıtlıyor. Kurtuluşu tepen İsraililer'den olsun uluslar topluluğundan olsun Tanrı hiç kimseden sorumlu değildir. O'nun seçimi kesindir; sadece kendi bilgisi, öncebilimi kapsamındadır. Ters durumda tek can kurtulamazdı (bkz. Yeşaya 29:16; 45:9,10; 64:8). Sevinç Getirici Haber'i duyan, özellikle özgür isteğiyle ona iman eden can yere kapanarak Tanrı'ya hamdını sunsun, Mesih adının görkemini yeryüzünde yaysın (9:17). İsrail'in seçilmiş azınlığı olsun, uluslardan çağrılanlar olsun.. Rab tümüne yüceliğinin zenginliğini açıkladı. Hak edilmeyen kayrasal zenginliktir bu (9:23). Herkesin yaşığı tanrısal öfkeyken Tanrı'nın katlanması düşünülmedik ilgiyi ve yakınlığı göstererek kayra sunusuna iman edeni çocuğu kıldı, o kişiyi sonsuzun armağanıyla donattı. Yeşaya bu sevinçli gelişimi yüzlerce yıl önceden bildirmişti (9:29). Herkesin yaşığı Sodom-Gomorra gibi olmak iken, Tanrı bu kötü sonucu Mesih aracılığıyla güllük gülistanlık yaptı. Bu yüzden, suçlu birey Tanrı'yla sürtüşmeye koyulmasın. Kurtulanların az olması ancak Tanrı'ca bilinen gizdir. Ama çağrıyı duyan, bunun kendisine yöneltildiğini bilmeye zorunludur. Tanrı'nın kayrası, O'na sarılan günahlıyı göksel doğanın paydaşı kılar.

Uluslardan gelen inanlılar putlara eğilmekteyken doğruluğu kovalamıyordu. Batılcılıkla, biçimcilikle, dua yazılı kâğıtlarla, tılsımla vaktini tüketmekteyken kendilerine Mesih'e iman müjdesi ulaştı. Tanrı'nın Mesih'te sunduğu o armağana sarıldılar. İman yoluyla doğru kılındılar (9:30) (bkz. 10:4,6,10). Öbür yandan İsraililer doğruluklarını kendi başlarına saptamaya kalktı (10:3,5; 9:30). Tanrı doğrultusunda bireyin başarabileceği tarikat ya da hayır sevap tertiplerinden kaynaklanan bu çabanın geçerliliği yoktur; çünkü iman ögesi eksiktir bunlardan (9:31,32). Tanrı'ya doğrulukla yaklaşmanın biricik yolu O'nun çizdiği doğruluk göstergesiyedir. Tanrısal haritada gösterilen düz yola yan çizerek kendi gözünde sağlam sanılan engebeli, molozlu şeriat yolunu yeğleyen, sendeleme Taşı'na takılır, kösteklenir, sonundaysa sürçüp düşer (9:33). Buna karşın bu sağlam Taş'a (Mesih'e) iman eden hiçbir vakit utandırılmayacaktır (9:33).

Yazarın sözünü ettiği '*Sendeleme Taşı*', yapıcıların reddedip fırlattığı '*Köşe Taşı*', İsa Mesih'le ilgili çarpıcı peygamberlik bildirilerindedir. Bunu Eski Antlaşma'da Yeşaya belirtti, Mezmur'da da vurgulandı (bkz. Yeşaya 8:14,15; 28:16; Mezmur 116:22,23). Yeni Antlaşma'da Mesih kendisini yadsıyan Yahudiler'e bu peygamberliği anımsattı (bkz. Matta 21:42; Markos 12:10,11; Luka 20:17,18). Ayrıca Yeni Antlaşma yazarları aynı peygamberlik bildirisine geniş çapta değindi (9:33; 10:11; bkz. Efesoslular 2:19,20; I.Petros 2:4-6).

Tanrı-insan tarihinin en üzücü olgularından biri budur. İnsanı kurtarmaya gelen Mesih'i hem kendi halkı İsrail, hem de uluslar yadsıyıp O'na düşman kesilecek. Algısız insanlar en seçkin, etkin köşe taşını kaldırıp atacak. Yerine derme çatma taşçıklar ve kum yığını koyarak içinde yaşayacakları evi kurmaya çabalayacak. Moral yetersizlikte çalkalanan suçlunun dişini tırnağına takarak yok bir yana yok başka yana din uygulamalarına sarılması yürek burkucudur. Evrensel görünüm genellikle bu.. Buna karşı kayra Tanrısı'nın atadığı Taş'ı değerlendirip evini O'nun kurtarışı ve desteğiyle kuran kişi tüm sonsuzu kapsayan yıkılmaz konutun güvencesindedir. Bu ilişkide Tanrı Sözü şöyle der: "Çünkü hiç kimse kurulandan başka temel atamaz. Bu

temel İsa Mesih'tir" (I.Korintoslular 3:11). İsa Mesih, inanlısına o sonsuz konuta ilişkin Őu güvenliği verir: "Babam'ın evinde kalınacak çok yer vardır. Olmasaydı, size yer hazırlamaya gidiyorum, der miydim?" (Yuhanna 14:2).